

Od redaktor naczelnej pisma „Zabezpieczeni Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka”

GERTRUDA UŚCIŃSKA

Instytut Polityki Społecznej, Uniwersytet Warszawski

Przekazujemy do rąk Czytelników siódmy numer Zeszytów Naukowych Zakładu Zabezpieczenia Społecznego Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego *Zabezpieczeni Społeczne. Teoria, Prawo, Praktyka*. Tym razem jego tematem wiodącym są zagadnienia dotyczące polskiego systemu emerytalnego.

W ostatnich latach następuje zmiana konstrukcji polskiego systemu emerytalnego wobec regulacji prawnych wprowadzonych w 1999 r., które zapoczątkowały reformy tego obszaru zabezpieczenia społecznego. Zmiany dotyczą m.in. tzw. II filara kapitałowego (otwarte fundusze emerytalne). Zmierzają one do likwidacji tego segmentu polskiego systemu emerytalnego.

Ostatnie zmiany to obowiązywanie od 1 października 2017 r. ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, która przywróciła wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat dla mężczyzn oraz co najmniej 60 lat dla kobiet. Wcześniej wiek ten podniesiono do 67 lat zarówno dla mężczyzn, jak i dla kobiet, tłumacząc to niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi, m.in. starzeniem się populacji, przesunięciem wieku zawierania małżeństw i niską dzietnością, oraz kryzysem gospodarczym z lat 2008/2009. Zjawiska te dotyczą nie tylko Polski, ale również innych krajów europejskich i pozaeuropejskich.

Pierwszy tekst w dziale *Studia i Problemy* przybliżył w skrótownym ujęciu kierunki ewolucji polskiego systemu emerytalnego w Polsce po 1999 r. Wskazuje się w nim główne zmiany w systemie, jakie nastąpiły w ostatnich dwóch dekadach i propozycje dalszych rozwiązań.

Drugi tekst prezentuje główne cele i założenia planowanego nowego instrumentu systemu emerytalnego – pracowniczych planów kapitałowych. W lipcu 2016 r. wicepremier Mateusz Morawiecki przedstawił założenia dotyczące pracowniczych planów kapitałowych. W lutym 2017 r. program został oficjalnie przyjęty przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów, a pod koniec maja br. stworzony został roboczy projekt ustawy o pracowniczych planach kapitałowych.

W Polsce tylko około 20% obywateli przyznaje się do posiadania jakichkolwiek oszczędności. Reszta przeznaczając zarobione pieniądze na konsumpcję, nie myśli o przyszłości. W ten sposób osoby te po osiągnięciu wieku emerytalnego będą mogły liczyć wyłącznie na świadczenie z pierwszego filara emerytalnego. Rząd chciałby zmienić tę sytuację i nauczyć Polaków oszczędzania przez wprowadzenie pracowniczych planów kapitałowych. Dzięki temu programowi każda osoba zatrudniona będzie mieć szansę na systematyczne oszczędzanie dodatkowych środków na emeryturę. Czy to zadziała, zależy będzie od tego, jak będą ostatecznie wyglądać pracownicze plany kapitałowe.

Od 1 października 2017 r. obowiązują przepisy nowej ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na mocy której powszechny wiek emerytalny został obniżony do co najmniej 60 lat dla kobiet

i co najmniej 65 lat dla mężczyzn. Następny artykuł w tym dziale analizuje prawo do emerytury w kontekście tej zmiany legislacyjnej.

Brexit, czyli proces wystąpienia Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej, przyniesie różne konsekwencje dla mieszkających tam Polaków. Prawa, z których nasi obywatele korzystają, niestety nie posiadają statusu „praw nabytych” w rozumieniu prawa międzynarodowego. Dlatego są przedmiotem negocjacji w ramach tego procesu.

Kolejny tekst numeru przedstawia obecny stan brytyjskiego systemu zabezpieczenia społecznego w odniesieniu do świadczeń emerytalnych Polaków. Brak porozumienia w zakresie zabezpieczenia społecznego w procesie negocjacji będzie miał negatywne konsekwencje dla naszych rodaków przebywających w Wielkiej Brytanii. Istnieją jednak podstawy do ostrożnego optymizmu w kwestii gwarancji utrzymania posiadania omawianych praw.

Aby przybliżyć czytelnikom nowe pozycje literatury z szerokiego obszaru problemów odnoszących się do zabezpieczenia społecznego, w części *Artykuły recenzyjne/Recenzje/Noty recenzyjne* prezentujemy dwie nowe pozycje wydawnicze. Jedną poświęcono instytucjom zabezpieczenia społecznego osób starszych na tle dokonujących się przekształceń państwa opiekuńczego, a drugą bezpieczeństwu socjalnemu w aspekcie działalności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Z kolei w *Nowościach Wydawniczych* zamieszczamy informacje o nowych – polskich i obcojęzycznych – wybranych książkach i artykułach z obszaru polityki społecznej, w tym pracy i zabezpieczenia społecznego, opublikowanych w ostatnich dwóch latach.

Nie zapominamy także o konferencjach, debatach i spotkaniach, na których porusza się i dyskutuje o aktualnych problemach z zakresu zabezpieczenia społecznego. W dziale *Kronika Wydarzeń* zamieszczamy sprawozdanie z przebiegu międzynarodowego seminarium poświęconego skutkom wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej dla systemów zabezpieczenia społecznego. Referenci, wybitni przedstawiciele nauki i eksperci z zakresu zabezpieczenia społecznego, rozważali możliwe scenariusze tego wyjścia i ich skutki prawne, finansowe i społeczne dla systemów zabezpieczenia społecznego.

Zachęcamy do współpracy studentów, doktorantów i wyższą kadre akademicką uczelni polskich i zagranicznych przy tworzeniu kolejnych numerów Zeszytów Naukowych. Zapraszamy do lektury zarówno bieżącego numeru pisma, jak i następnych, które będą poświęcone nie mniej ważnym wydarzeniom oraz ich uwarunkowaniom i szeroko postrzeganym skutkom.